

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА БУХГАЛТЕРА: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

**АНДРІЄШ Наталія, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Національний університет «Одеська політехніка»**

Анотація: У цій роботі розглянуто особливості професійної етики бухгалтера як важливого складника ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства. Проаналізовано основні норми етичної поведінки бухгалтера відповідно до вітчизняних нормативно-правових актів та Міжнародного кодексу етики професійних бухгалтерів. Сформовано узагальнену схему, яка відображає ключові положення та постулати, якими керується бухгалтер у дотриманні професійної етики. Окреслено шляхи вдосконалення етичних стандартів у професії бухгалтера.

Ключові слова: професійна етика, бухгалтер, міжнародні стандарти, довіра, відповідальність.

Кожен фахівець облікової професії зобов'язаний підтримувати високі стандарти професійної поведінки, засновані на етичних принципах. Професійна етика бухгалтерів являє собою сукупність моральних принципів, цінностей і правил, які регулюють їх діяльність і визначають відповідну модель поведінки під час виконання службових обов'язків. Такі морально-етичні настанови формуються у свідомості професіонала під час професійного розвитку та стають внутрішнім компасом, який допомагає йому приймати обґрунтовані, чесні та неупереджені рішення протягом усієї робочої діяльності. Дотримання етичних стандартів має вирішальне значення для збереження довіри клієнтів, партнерів та державних органів, оскільки репутація професіонала будується на чесності, об'єктивності та відповідальності. Також, послідовне дотримання моральних норм сприяє підвищенню кваліфікації, зміцненню професійного авторитету та забезпечує успішний розвиток кар'єри бухгалтера в сучасному бурхливому бізнес-середовищі [1].

В Україні професійна етика бухгалтерів ґрунтується на таких нормах:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (1999 р.) – не містить окремого кодифікованого та регламентованого кодексу етики, але встановлює основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, включаючи повноту, обачність, безперервність діяльності,

перевагу змісту над формою, послідовність тощо. Ці принципи мають не лише технічне чи методологічне значення, але й становлять морально-етичні керівні принципи професійної поведінки бухгалтерів, забезпечуючи об'єктивність, неупередженість та надійність бухгалтерської інформації [2].

2. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) – визначають правила оцінки, відображення та розкриття інформації у звітності [3].

3. Кодекс етики професійних бухгалтерів та аудиторів України – це документ, котрий базується на Міжнародному кодексі етики IFAC і всебічно визначає та встановлює фундаментальні етичні принципи професійного бухгалтера: чесність, об'єктивність, професійна компетентність і належна уважність, конфіденційність і дотримання принципів професійної етики. [4-5].

Отже, на основі опрацьованих матеріалів сформовано узагальнену схему, яка відображає ключові положення та постулати, якими керується бухгалтер у дотриманні професійної етики (рис. 1).

Етику бухгалтерів, як самостійну галузь знань, науку про поведінку і морально-етичні цінності, забезпечує Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів, розроблений Міжнародною федерацією бухгалтерів (International Federation of Accountants – IFAC). Це глобальна організація бухгалтерської професії, діяльність якої спрямована на зміцнення світового облікового сектору та просування високоякісних практик, стандартів і етичної поведінки. Заснована у 1977 році, IFAC представляє професійних бухгалтерів, що працюють у сфері приватної практики, освіти, державного управління, промисловості та комерції. Завдяки своїй провідній ролі IFAC відіграє важливу функцію у сприянні міжнародній співпраці, розробленні глобальних стандартів та підвищенні достовірності й узгодженості фінансової звітності на міжнародному рівні [4].

Рисунок 1 – Основні нормативно-правові документи у дотриманні професійної етики бухгалтера в Україні

Джерело: власна авторська розробка

Національні стандарти професійної етики бухгалтерів базуються на міжнародних стандартах, але їх практичне впровадження в Україні значно відстає від розвинених країн. Незважаючи на формальну наявність етичних кодексів, існуючі механізми контролю та підзвітності є недостатньо ефективними. У міжнародній практиці ефективне функціонування бухгалтерської професії забезпечується добре функціонуючими інститутами професійного саморегулювання, обов'язковим післядипломним навчанням, діяльністю незалежних органів нагляду. Тому для підвищення довіри до бухгалтерської професії в Україні необхідно зміцнювати незалежність бухгалтерських служб, розвивати професійні асоціації, вдосконалювати систему контролю, впроваджувати передовий досвід міжнародних професійних організацій.

Література:

1. Фоміна О., Ромашко О., Семенова С. Професійна етика бухгалтерів: її особливості та проблемні аспекти дотримання етичних принципів. *Економіка*

та суспільство. 2022. №46. С. 42–51. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-42>

2. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України №996-XIV від 16.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 30.10.2025).

3. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (дата звернення: 30.10.2025).

4. International Federation of Accountants (IFAC). Auditing & Accounting. January 14, 2025 URL: <https://auditingaccounting.com/international-federation-of-accountants-ifac> (дата звернення: 30.10.2025).

5. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів. IFAC, 2022. URL: <https://surl.li/muvomm> (дата звернення: 01.10.2025).

Abstract: *This paper examines the features of the professional ethics of an accountant as an important component of the effective financial and economic activity of an enterprise. The main norms of ethical behavior of an accountant are analyzed in accordance with domestic regulatory legal acts and the International Code of Ethics for Professional Accountants. A generalized scheme is formed that reflects the key provisions and postulates that guide an accountant in observing professional ethics. Ways to improve ethical standards in the accounting profession are outlined.*

Keywords: *professional ethics, accountant, international standards, trust, responsibility.*

**Науковий керівник – СЕЛІВАНОВА Наталя,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Національний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса**